

เอกสารอ้างอิง

- ปัญจางค์ ธนังกุล และ ชัยโย ชัยชาญทิพยุทธ: การศึกษาทางคลินิกของสมุนไพร ฟ้าทะลายโจรในอุจจาระร่วง และบิดแบคทีเรีย. การพัฒนาการใช้ยาสมุนไพรทางคลินิกและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของสมุนไพรที่ใช้รักษาโรคเขตร้อน, มหาวิทยาลัยมหิดล, 85 (2530)
- ประสาน ธรรมอุปกรณ์ และชัยโย ชัยชาญทิพยุทธ : นิษเฉียบพลันและนิษกึ่งเรื้อรัง ของฟ้าทะลายโจรในหนูถีบจักรและหนูขาว. เอกสารประกอบการประชุมเสนอผลงานวิจัย คณะเภสัชศาสตร์ ครั้งที่ 8 คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532)
- เย็นจิตร์ จิวเวชดำรงกุล, อรุณช โขคชัยเจริญพร, ปราณี ขวลิตดำรง และทวิผล เตชาติวงศ์ : การศึกษาคุณภาพทางเคมีของฟ้าทะลายโจร. วารสารกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์, 29(3), 231 (2530)
- โสภิต ธรรมอารี, จันทิมา ปิไชติการ, มณฑิรา ตันท์เกยูร และ จันทนี อิทธิพานิชพงศ์, : ยาสมุนไพร 30 ชนิด ที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคท้องร่วงและบิดต่อการบีบตัวของลำไส้เล็กหนูตะเภา. จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 29(1), 39-51 (2528)
- สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน: ข้อมูลฟ้าทะลายโจร *Andrographis paniculata* (Burm.F.) Nees. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กรุงเทพมหานคร (2529)
- ศิริมา พรสุวัฒน์กุล: การศึกษาฤทธิ์ของสมุนไพรฟ้าทะลายโจร และเป็ล้าน้อยในการยับยั้ง และรักษาโรคแผลในกระเพาะอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเภสัชวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532)

- Befus, A.D., Pearce, F.L., Gauldie, J., Horsewood, P., and Bienenstock, J. : Mucosal mast cells, I. Isolation and functional characteristics of rat intestinal mast cells. J. Immunol., 128(6), 2475-2480 (1982)
- Blake, D.R., Allen, R.E., and Lunec, J.: Free radicals in biological systems—a review orientated to inflammatory processes. British Medical Bulletin ., 43(2), 371-385 (1987)
- Bliven, O. : Laboratory models for testing NSAIDs. Nonsteroidal antiinflammatory drugs (Lombardino, J.G. eds) Department of Medicinal Chemistry, central Research Division. Groton, Connecticut, Pfizer, 116-240 (1985)
- Borgeat, P., and Samuelsson, B.: Arachidonic acid metabolism in polymorphonuclear leukocytes: Effects of ionophore A 23187. Proc. Natl Acad Sci., (USA), 76, 2148-2152 (1979)
- Boros, D.L. : Experimental Granulomatosis. Clin. Dermatol., 4(4), 10-21 (1986)
- Boyle, E. and Mangan, F.R. : The histology and collagen content of cotton pellet and polyvinyl sponge-induced granulomas in normal and drug-treated rats. Br. J. Exp. Path., 61, 351-360 (1980)
- Boyle, E.A., and Mangan, F.R. : The effect of a novel, non-steroidal anti-inflammatory compound, nabumetone (BRL 14777), on cellular infiltration into 24-hour polyvinyl sponges implants in the rat, compared with some steroidal and non-steroidal anti-inflammatory drugs. J. Pharm. Pharmacol., 34, 570-575 (1982)

- Chatterjee, G.K., Burman, T.K., Nagchaudhuri, A.K., and Pal, S. P. : Anti-inflammatory and Antipyretic Activities of *Morus indica*. Planta Medica., 48, 116-119, (1983)
- Chensue, S.W., Kunkel, S.L., Higashi, G.I., et al. : Production of superoxide anion, prostaglandins and hydroxyeicosate traenoic acids by macrophages from hypersensitivity *Schistosoma mansoni* egg and foreign body-type granulomas. Infect Immun., 42, 1116-1125 (1983)
- Chignard, M., Le Couedic, J.P., Vargaftig, B.B., and Benveniste, J. : Platelet activating factor (PAF-acether) secretion from platelets : effect of aggregating agents. Br. J. Haematol., 46, 455-464 (1980).
- Cordeiro, R., Silva, P., Martins, M., and Henriques, M. : Effect of potential antagonists on the rat paw oedema induced by PAF-acether (abstract). Prostaglandins., 30, 729(1985).
- Dahlen, S.E., Bjork, J., Hedquist, P., Arfors, R.T., and Hammerstrom, S. : Leukotrienes promote plasma leakage and leukocyte adhesion in postcapillary venules.: in vivo effects with relevance to the acute inflammatory response. Proc Natl Acad Sci. (USA)., 78(6), 3887-3891 (1981)
- Dale, H. : Antihistamine Substances. Br. Med. J., 7(2), 281-283 (1948)

Damerau, B., Grunefeld, E., Vogt, W.: Aggregation of leukocytes induced by the complement-derived peptides C3a and C5a and by three synthetic formyl-methionyl peptides. Int Arch Allerg Appl. Immunol., 63(2). 159-169 (1980)

Di Rosa, M.: Review Biological properties of carrageenan. J. Pharm. Pharmac., 24, 89-102. (1972)

Dinarelo, C.A. : Interleukin-1 : An important Mediator of inflammation. TIPS., 5(10), 420-422 (1984)

Eagan, R.W., Paxton, J., and Kuehl Jr., F.A.: Mechanisms for the irreversible self deactivation of prostaglandin synthetase. J. Biol Chem., 251, 7329-7335 (1976)

Ferreira, S.H. and Vane, JR. : New aspects of mode of action of non-steroidal anti-inflammatory drugs. Ann. Rev. Pharmacol., 14, 57-73 (1974).

Ford-Hutchinson, A.W., Bray, M.A., Doig, M.V., Shipley, M.E., and Smith, M.J.H., : Leukotriene B, a potent chemokinetic and aggregating substance released from polymorphonuclear leukocytes. Nature., 286, 264-265 (1980)

Freeman, P.C., Mangan, F.R., and Watkins, D.K.: Some effects of hydrocortisone on the early development of the rat cotton pellet granuloma. J. Pharmacol., 28, 573-578. (1979)

- Gabor, M. : Anti-Inflammatory Substances of Plant Origin. Anti-Inflammatory Drugs, Handbook of Experimental Pharmacology (Vane, J.R., Ferreira, S.H. eds.) Springer-Verlag, Berlin Heidelberg, New York, 698-739 (1979)
- Goetzl, E.J., Woods, J.M., and Gorman, R.R. : Stimulation of human eosinophil and neutrophil polymorphonuclear leukocyte chemotaxis and random migration by 12-L-hydroxy-5,8,10,14-eicosatetraenoic acid. J. Clin. Invest., 59(1), 179-183 (1977).
- green, M.R., Allen, H., Hill, O., Okolowzubkowska, M.J., and Segal, A.W. : The production of OH and O₂ by stimulated human neutrophils measurements by electron paramagnetic resonance spectroscopy. FFBS Lett., 100, 23-26 (1979)
- Griswold, D.E, Alessi, S., Webb, E.F., and Walz, D.T. : Inhibition of carrageenan induced inflammation by urethane anesthesia in adrenalectomized and sham-operated rats. J. Pharmacol. Methods., 8(2), 161-164 (1982)
- Gupta, M.B., Nath, R., Srivastava, N., Shankar, K., Kishor, K., and Bhargava, K.P. : Anti-Inflammatory and Antipyretic Activities of B-Sitosterol. Planta Medica., 39, 157-163 (1980)
- Hanblin, A.S. : Lymphokines and Interleukins. Immunol. Suppl., 1, 39-41 (1988)

- Higgs, G.A., Flower, R.J., and Vane, J.R.: a new approach to anti-inflammatory drugs. Biochem Pharmac., 28, 1959-1961 (1979)
- Hikino, H., Taguchi, T., Fujimura, H., and Hiramatsu Y.: Anti-inflammatory Principles of *Caesalpinia sappan* Wood and of *Haenatoxylon campechianum* Wood: Planta Medica., 31, 214-220 (1977)
- Johnston, K.H., and McCandless, E.L. : The immunologic response of rabbits to carrageenans, sulfated galactans extracted from marine algae. J. Immunol., 101, 556-562 (1968)
- Jouvin-Marche, E., Poitevin, B., and Benveniste, J.: Platelet-activating factor (PAF-acether), an activator of neutrophil functions. Agents Actions., 12(5-6), 716-720 (1982)
- Kittiripornkul, S.: The antiinflammatory action and toxicological studies of extracts from *Clinacanthus nutans*. Ms Thesis, Faculty of Science, Mahidol University. 135 pp. (1984)
- Kline, R.L., Scott, J.B., Haddy, F.J., and Grega, G.J.: Mechanism of edema formation in canine forelimbs by locally administered bradykinin. Am.J.Physiol., 225, 1051-1056 (1973)
- Kuehl Jr, F.A., and Egan, R.W. : Prostaglandins, Arachidonic acid, and Inflammation, Science., 210, 978-984 (1980)

- Lewis, G.P., Jusko, W.J., Burke, C.W., and Graves, L. : Prednisolone side effects and serum protein levels. Lancet., 2, 778-780 (1971)
- Lichtenstein, L.M., and Margolis, S. : Histamine release in Vitro : inhibition by catecholamines and methylxanthines. Science., 30(161), 902-903 (1968)
- Moore, E., Trottier, R.W., Jr. : Comparison of various of carrageenan in promoting pedal edema in the rat. Res. Commun. chem. path. Pharmacol., 7, 625-628 (1974)
- Mudgal, G. : Studies on Medicinal Properties of *Convolvulus pluricaulis* and *Boerhavia diffusa*. Planta Medica., 28, 62-68, (1975)
- Nath, L., Poulter, L.W., and Turk, J. L. : Effect of lymphocyte mediators on macrophages in vitro. A correlation of morphological and cytochemical changes. Clin. exp. Immunol., 13, 455-466 (1973)
- Nathan, C.F., Karnovsky, M.L., and David, J.R. : Alteration of macrophage function by mediators from lymphocytes. J. exp. Med., 133, 1356-1376 (1971)
- Nazimudeen, S.K., Ramaswamy, S., and Kameswaran, L. : Effect of *Andrographis paniculata* on snake venom induced Death and its mechanism. Indian J. Pharm. Sci., 40(4), 132-135 (1978)

- Niemegeers, C.J.E., Verbruggen, F.J., and Janssen, P.A.J. :
Effect of various drugs on carrageenin-induced oedema
in the rat hind paw. J. Pharm Pharmacol., 16, 810-816
(1964).
- Niemegeers, C.J.E., Van Bruggens, W., Awouters, F., and
Janssen, P.A.J. : The effects of Suprofen in Rats with
Implanted Cotton Pellets, Arzneim-Forsch., 25(10),
1524-1526. (1975)
- Panthong, A., Tassaneeyakul, W, Kanjanapothi, D., Tantiwachwuttikul,
P., and Reutrakul, V.: Anti-Inflammatory Activity of
5,7-Dimethoxyflavone. Planta Medica., 55, 133-136 (1989)
- Penn, G.B. and Ashford, A. : The inflammatory response to
implantation of cotton pellets in the rat. J. Pharm.
Pharmacol., 115, 798-803 (1963)
- Pillai, N.R., and Santhakumari, G.: Anti-Arthritic and
Anti-Inflammatory Actions of Nimbidin. Planta Medica.,
43, 59-63 (1981)
- Ray, P.G., Majumdar, S.K.: Antifungal flavonoid from *Alpinia
officinarum* Hance. Indian J. Exp. Biol., 14(6), 712-714
(1976)
- Root, R.K., and Metcalf, J.A.: Hydrogen peroxide release from
human granulocytes during phagocytosis. J. Clin Invest.
, 60, 1266-1279. (1977)
- Salin, M.L., Mc Cord, J.M.: Free radicals and inflammation
Protection of phagocytosine leukocytes by superoxide
dismutase. J. Clin. Invest., 56(5), 1319-1323 (1975)

- Sanchez-Crespo, M., Alonso, F., and Egado, J. : Platelet activating factor in anaphylaxis and phagocytosis. I. Release from human peripheral polymorphonuclears and monocytes during the stimulation of ionophore A 23187 and phagocytosis but not from degranulating basophils. Immunology., 40, 645-655 (1980)
- Selye, H.: Induced hypersensitivity to cold. Science., N.Y., 149,201-202. (1965)
- Shamsuzzoha, M., Rahman, M.S., Ahmed, M.M., and Islam, A.K.: Antifertility effect in mice of medicinal plant of family Acanthaceae [letter]. Lancet, 2(8095) 900 (1978)
- Spector, W.G., and Willoughby, D.A.: Histamine and 5-Hydro tryptamine in acute experimental pleurisy. J. Pathol Bacterol., 74(1), 57-66(1957)
- Spector, W.G., Walters, M.N.I., and Willoughby, D.A.: The origin the mononuclear cells in inflammatory exudates induced by fibrinogen. J. Pathol Bacterol., 90(1), 181-192 (1965)
- Swingle, K.F., and Shideman, F.E. : Phases of the inflammatory response to subcutaneous implantation of a cotton pellet and their modification by certain anti-inflammatory agents. J. Pharmacol Exp. Ther., 183 (1), 226-234 (1972)
- Tajuddin, Shalid, A., and Tariq, M.: Anti-inflammatory Activity of Andrographis paniculata Nees. Med. & Aromat. Plant Abstr., 6(6), 486(1984)

- Turner, S.R., Tainer, J.A., Lynn, W.S. : Biogenesis of chemotactic molecules by the arachidonate lipoxygenase system to platelets. Nature., 257, 680-681. (1975)
- Van Arman, C.G., Begany, A.J., Miller, L.M., and Pless, H.H.: Some details of the inflammations caused by yeast and carrageenin (with appendix on kinetics of the reaction). J. Pharmac. exp. Ther., 150(2), 328-334 (1965)
- Vane, J.R. : Inhibition of prostaglandin synthesis as a mechanism of action for aspirin-like drugs. Nature New Biology., 231, 232-235 (1971)
- Vane, J.R., and Ferreira, S.H. : Interactions between bradykinin and prostaglandins. Life Sci., 16, 804-805 (1975)
- Vane, J.R.: Prostaglandins as mediators of inflammation. Advances in Prostaglandin and Thromboxane Research, vol 2, (Samuelsson, B. and Paoletti, R., eds), New York, Raven Press, pp 791-801 (1976)
- Vinegar, R., Schreiber, W., Hugo, R. : Biphasic development of carrageenan edema in rats. J. Pharmacol. exp. Ther., 166, 96-103 (1969)
- Walsh, C.E., De Chatelet, L.R., Thomas, M.I., et al. : Effect of phagocytosis and ionophores on release and metabolism of arachidonic acid from human neutrophils. Lipids., 16, 120-124. (1981)

Wasuwat, S.: The pharmacological study on Phlai Oil *Zingiber Cassumunar*, Roxb. 10 10th Conf. of Sci. & Technol. of Thailand, Chiang Mai, Chiang Mai University, 218, 25-27 (1984)

Wilhelmi, G., Domenjoz, R. : Die Beeinflussung des Huhnereiwei ß-Oedems an der Rattenpfote durch Pyrazole sowie Cortison und ACTH; plethysmographische Registrierung des Schwellengrades. Arzneimittel-Forsch., 1, 151-154 (1951)

Willoughby, D.A., and Ryan, G.B. : Evidence for a possible endogenous antigen in chronic inflammation. J. Pathol., 101, 233-239 (1970)

Willoughby, D.A., Zweifach, B.W., Grant, L., and McClusky, R.T., eds : The Inflammatory Process., New York, Academic Press, 303 (1973)

Willoughby, D.A., Dunn, C.J., Yamamoto, S., Capasso, F., Deporter, D.A. and Giroud, J.P.: Calcium pyrophosphate-induced pleurisy in rats: a new model of acute inflammation. Agents Actions., 5, 35-38 (1975)

Winter, C.A., Risley, E.A., and Nuss, G.W.: Carrageenin-induced edema in hind paw of the rat as an assay for antiinflammatory drugs. Proc. Soc. exp. Biol. (NY), 111, 544-547 (1962)

Winter, C.A., Risley, E.A., and Nuss, G.W.: Anti-inflammatory and antipyretic activities of indomethacin, 1-(p-chlorobenzoyl)-5-methoxy-2-methyl - indole-3- acetic acid. J. Pharmacol., 141, 369-376. (1963)

Zurier, R.B., and Sayadoff, D.B. : Release of prostaglandins from human polymorphonuclear leukocytes. Inflammation, 1, 93-101 (1975)

Zurier, R.B., and Krarkauer, K., Inflammation, Handbook of experimental pharmacology (Vane, J.R., and Ferreira, S.H., eds), Springer-Verlag, Berlin, p296 (1978)

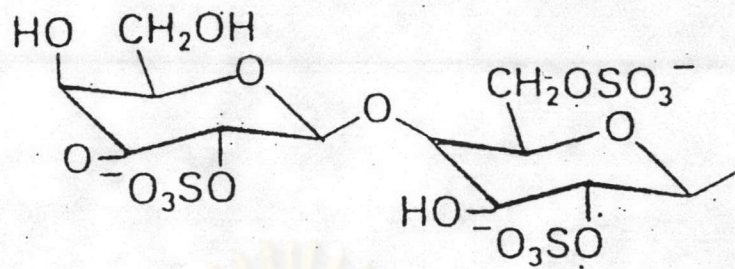
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เกี่ยวกับวิธีการกระตุ้นให้เกิดอาการบวมที่อู่เง้าของหนูขาวนั้น ได้มีการศึกษากันมาเป็นเวลานานกว่า 50 ปีมาแล้ว โดยในระยะแรก ๆ วิธีการวัดค่าปริมาตรการบวมใช้เกณฑ์สายตาของผู้ทดลองเป็นตัววัด ต่อมา Wilhelmi and Domenjoz (1951) ได้คิดค้นเครื่องวัด Plethysmometer โดยใช้หลักการแทนที่น้ำของอากาศ (air pressure) จากหลักการทำงานของเครื่องมือชนิดนี้ ได้มีการพัฒนาการใช้เครื่องมือให้ทันสมัยขึ้น มีความสะดวกในการใช้งาน สามารถทำการทดลองเพียงคนเดียวได้ และรวดเร็ว (Winter et al., 1962 and Van Arman et al., 1965) สามารถวัดอู่เง้าหนู 10 ตัว เสร็จได้ในเวลาเพียง 2-3 นาที โดยไม่ต้องให้ยาสลบแก่หนู เนื่องจากพบว่า ยาสลบมีผลกระทบต่ออาการบวมที่เกิดขึ้นได้ (Griswold, Alessi, and Walz, 1982) การหลีกเลี่ยงตัวแปรนี้ได้ ทำให้ค่าที่วัดได้มีความละเอียดแม่นยำยิ่งขึ้น สารที่ใช้ทำหนูจุ่มลงไปวัดปริมาตรนั้นใช้สารปรอท เพราะสารปรอทมีคุณสมบัติไม่เกาะพื้นผิวของภาชนะ แต่ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก สำหรับในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้สารละลายพวก detergent (Imbibente) แทนสารปรอท สารละลายชนิดนี้มีคุณสมบัติไม่เกาะพื้นผิวภาชนะเช่นเดียวกัน ทำให้ได้ค่าที่ละเอียดแม่นยำ และยังประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้นกว่าเดิมอีกด้วย

สำหรับสาร carrageenan ที่ใช้ในงานวิจัย สกัดจากสาหร่ายทะเล (algae) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *aciculaire pistillata* และ *aciculaire sigartina* เป็นสารสกัดชนิด Lambda Carrageenan (λ -carrageenan) มีสูตรโครงสร้างดังรูปที่ 17

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 17 แสดงสูตรโครงสร้างของ Lambda-Carrageenan
(Johnston and McCandless, 1968)

นอกจากชื่อ carrageenan แล้ว ยังมีชื่อเรียกอย่างอื่นได้อีก เช่น carrageen, carragheen และ carrageenin (Rosa, 1972) มีการใช้สาร carrageenan ในการทดลองต่าง ๆ ทางเภสัชวิทยามาเป็นเวลานานแล้ว ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1950 การใช้ carrageenan ในการทดลองเกี่ยวกับยาต้านการอักเสบต่าง ๆ ให้ผลการทดลองดี สามารถอธิบายผลของยาที่ทดสอบได้อย่างชัดเจน แต่เดิมนั้นสารที่ใช้กระตุ้นให้เกิดการอักเสบ มีด้วยกันหลายชนิด เช่น ไข่ขาว, mustard, yeast, formalin urate crystals ต่าง ๆ เป็นต้น (Winter et al., 1963) พบว่าสารเหล่านี้ทำให้อุ้งเท้าหนูเกิดอาการบวมได้ไม่แน่นอน หรือช่วงเวลาที่เกิดอาการบวมสูงสุดไม่แน่นอน เป็นต้น สำหรับ carrageenan ในปัจจุบันมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในงานวิจัยต่าง ๆ ทางเภสัชวิทยา ส่วนทางด้านพิษวิทยาของ carrageenan ก็มีการศึกษากันมาก พบว่ามีพิษน้อยมาก ทดลองในหนูตะเภา โดยฉีด carrageenan ขนาด 300 มก./นน.ตัว 1 กก. เข้าทางช่องท้อง (Intraperitoneal) และฉีด carrageenan ขนาด 2,000 มก./นน.ตัว 1 กก. เข้าทางชั้นใต้ผิวหนัง (Subcutaneous) ของหนูขาว ผลปรากฏว่าไม่มีสัตว์ทดลองกลุ่มใดตาย (Selye, 1965) จากคุณสมบัติเหล่านี้ทำให้ carrageenan มีความเหมาะสมที่จะถูกนำมาใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ มากขึ้น

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าปริมาตรของอุ้งเท้าหนูขาวก่อนทำการฉีด carrageenan (Vp) ในหนูขาวแต่ละกลุ่ม ก่อนที่จะนำมาทดสอบฤทธิ์ของยาชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ยาต้านการอักเสบ (Prednisolone, Indomethacin, และ Ibuprofen) และยาเตรียมจากสมุนไพรฟ้าทะลายโจรทั้ง 3 ชนิด (ผงใบฟ้าทะลายโจร, สารสกัดอย่างหยาบด้วยแอลกอฮอล์และสารสกัดอย่างหยาบด้วยน้ำ) เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่าความแตกต่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} > 0.05$ ($n=6$)

Drugs	Dose (mg/kg)	Vp (ml \pm S.E.)	p-value
Control (1% methyl cellulose)	-	0.63 \pm 0.02	-
Prednisolone	5	0.61 \pm 0.03	NS
Indomethacin	5	0.64 \pm 0.01	NS
Ibuprofen	10	0.60 \pm 0.03	NS
Control (1% methyl cellulose)	-	0.62 \pm 0.02	-
ผงใบฟ้าทะลายโจร	100	0.64 \pm 0.01	NS
ผงใบฟ้าทะลายโจร	200	0.62 \pm 0.02	NS
ผงใบฟ้าทะลายโจร	500	0.60 \pm 0.03	NS
Control (1% methyl cellulose)	-	0.60 \pm 0.04	-
สารสกัดอย่างหยาบด้วยแอลกอฮอล์จากใบฟ้าทะลายโจร	20	0.60 \pm 0.02	NS
สารสกัดอย่างหยาบด้วยแอลกอฮอล์จากใบฟ้าทะลายโจร	40	0.62 \pm 0.02	NS
สารสกัดอย่างหยาบด้วยแอลกอฮอล์จากใบฟ้าทะลายโจร	100	0.61 \pm 0.02	NS
สารสกัดอย่างหยาบด้วยแอลกอฮอล์จากใบฟ้าทะลายโจร	200	0.64 \pm 0.03	NS
สารสกัดอย่างหยาบด้วยแอลกอฮอล์จากใบฟ้าทะลายโจร	500	0.63 \pm 0.02	NS
Control (1% methyl cellulose)	-	0.60 \pm 0.02	-
สารสกัดอย่างหยาบด้วยน้ำจากใบฟ้าทะลายโจร	100	0.64 \pm 0.02	NS
สารสกัดอย่างหยาบด้วยน้ำจากใบฟ้าทะลายโจร	200	0.63 \pm 0.01	NS
สารสกัดอย่างหยาบด้วยน้ำจากใบฟ้าทะลายโจร	500	0.62 \pm 0.03	NS

NS = non-significant

ประวัติผู้เขียน

นางสาวเสาวภา ลิ้มปิ่นพานิชกุล เกิดวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2505 ที่อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) จากคณะพยาบาลศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล ในปีการศึกษา 2528 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สหสาขาวิชา เกษษวิทยา) ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2531

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย